для мальовання по деяких селах користуються з бронзового золота та срібла. Та хоч би яких фарб уживала українка-художниця на Дніпропетровщині, вона здебільша з кольорової плями виходить, а не з лінії, а кольорові плями залежно від різних фарб дають різні ефекти мальовничі: то блідоніжні кольори, виконані соком з ягід або квіток, то інтенсивні й разом з тим лагідні барвні ефекти глини, то мальовання, що вбирають очі яскравими ефектами аніліну, а сполучення їх із золотом і сріблом бронзи справляє враження дивовижної розкоші. Поминувші ці відміни в самій силі, соковитості кольорової плями, мальовання дає велику стилістичну різноманітність у різних художниць. Це залежить від неоднакового готування фарб, різного сполучення їх, од відмінности в інших технічних способах.

Одна видобуває в аніліну тільки фарби тьмяні,—інша доходить ефектів, що наближаються до tempor'и (темпори).

Одна, глиняних фарб уживаючи, дає площі заспільної заливи,—інша, працюючи з аніліном, дає ніби ефект моделювання, накладаючи мазки згущеної фарби.

Одна, працюючи пензликами, щіточками, дає мотиви з контурами цілком означеними,—інша, працюючи ганчіркою замість пензлика, дає суто імпресіоністичні кольорові плями з химерними контурами, з невиразними обрисами.

Одна, вживаючи бронзи, немов би золоті та срібні бліки поміж інших кольорових плям укроплює,—інша дає великі золоті й срібні поверхні, вкриваючи ними вже забарвлені мотиви.

Одна, по ґрунту стіни працюючи, дає мазки широкі, вільні, що наближає їх до монументального малярства,—інша, працюючи на папері, дрібно, ретельно всі деталі розроблює, дає за малим не мініятюрову техніку.

Одна трактує рослинні мотиви, як форми геометричні з необразотвірним кольоруванням, інша дає мотиви, що в них легко пізнати живу квітку романчика, гвоздик, троянду натурального забарвлення. Звичайно селянка-українка, по білому, невтральному тлі малюючи, користує з усієї своєї палети для кожного мальовання і тільки зрідка трапляються такі, що свідомо обмежуючи пістряву різнокольоровість, з цілої своєї палети дві-три фарби вибирають і ними дають усе мальовання.

Коли ж працюють на кольоровому тлі, це тло визначує вибір фарб.

Палета, звичайна для тих, що аніліновими фарбами працюють: зелена, червона, рожева, синя (фіялкова) й жовта.

Малюючи глинами, вони вживають глини білої, червоної та глини жовто-цинамонових відтінків.

Тим часом як аніліновых фарб уживають тільки в чистім вигляді, працюючи глинами широко практикують змішування[1].

Змішуючи червону глину з білою, мають рожеву фарбу.

Змішуючи червону глину з сажею або товченим деревним вуглем, здобувають бурі відтінки.

Змішуючи білу глину з сажею або деревним вуглем, здобувають фарбу сіро-синіх відтінків.

Зелену фарбу, працювавши глинами та рослинними фарбами, здобувають із бур'янового соку, найчастіш — пасльону.

Рослинні фарби добувають, вичавлюючи сік із ягід та квіток: з вишні, шовковиці, кручених паничів, царської борідки, сояшникових пелюсток.

Селянки, що працюють рослинними фарбами, вживають і глини.

Глину розтирають звичайно на порошок і розводять у черепках на воді.

За зв'язну речовину і для аніліновых фарб, і для глин править жовток яйця, часом молоко.

Пензлики (щіточки) на малювання селянки роблять самі, найчастіш із кошачої шерсти — жмут її вони прив'язують до палички. Коли накладають фарбу на ширші смуги (напр., підводячи), то користують з більших купованих щіточок-квачів. Іноді замість щіточок уживають ганчірочки — нею дають кольорову пляму, найчастіш — пляму квітки.

З допомічного приладдя вживають: шнура, пофарбованого деревним вуглем; ним відбивають лінії облямовання, з нього таки роблять штучний циркель, що ним визначають лінію кола; на це саме вживають інколи округлої посудини.

Зрідка, а все ж доводилося натрапляти на вживання трафаретів для мотиву рожиць різної подоби; ці трафарети селянки теж роблять самі, вирізуючи їх з картоплини.

[1] Знаю тільки одну майстриню, що працюючи аніліном, користує з змішування, щоб мати бажані тональности.